

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ ШТАТУ НОВИЙ ПІВДЕННИЙ УЕЛЬС (АВСТРАЛІЯ)

A Розглядаються особливості змісту професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл штату Новий Південний Уельс, Австралія. Аналізуються стандарти професійного розвитку вчителів штату, їхні компоненти та змістове наповнення.

Ключові слова: професійний розвиток учителів, стандарти професійного розвитку вчителів, штат Новий Південний Уельс.

Галина Яремко. Контент-анализ профессионального развития учителей общеобразовательных школ штата Новый Южный Уэльс (Австралия).

A Рассматриваются особенности профессионального развития учителей общеобразовательных школ штата Новый Южный Уэльс, Австралия. Анализируются стандарты профессионального развития учителей штата, компоненты и их содержимое.

Ключевые слова: профессиональное развитие учителей, стандарты профессионального развития учителей, штат Новый Южный Уэльс.

Halyna Yaremko. Content analysis of public school teachers' professional development in the state of New South Wales, Australia.

S The peculiarities of professional development content of public school teachers in the state of New South Wales, Australia have been considered in the article. Professional teaching standards of the state, components and their content have been analyzed.

Key words: teacher's professional development, professional teaching standards, New South Wales.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві знань велика увага приділяється початковій підготовці та неперервному професійному розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл. У зв'язку зі швидкими та постійними змінами, що відбуваються в глобалізованому світі, підготовка та неперервний професійний розвиток педагогів, здатних фахово функціонувати у сучасному суспільстві, є першочерговим завданням. У європейських країнах, США, Канаді та Австралії зокрема, розробляються стандарти професійного розвитку вчителів, які чітко визначають знання, вміння і навички, якими повинні володіти як учителі-початківці, так і досвідчені педагоги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми початкової підготовки, професійного розвитку вчителів та підвищення кваліфікації педагогів знайшли своє відображення у працях вітчизняних дослідників: Я. Бельмаз, Т. Десятова, І. Зязюна, В. Кременя, О. Кузнецової, О. Садовець, М. Смирнової, В. Щербіної.

Чимало праць зарубіжних науковців присвячені проблемам неперервного професійного розвитку вчителів: Е. Вайс, Ш. Даніельсон, А. Клеманса, Л. Лінг, Н. Маккензі, А. Сотіс, Д. Соудера, Дж. Ферраро, Т. Тейлора. Проте, не зважаючи на значну кількість наукових досліджень, зміст професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії є недостатньо вивченим.

Мета статті – здійснити контент-аналіз професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, зокрема у штаті Новий Південний Уельс, проаналізувати стандарти професійного розвитку вчителів штату, їхні компоненти та змістове наповнення.

Виклад основного матеріалу. Зміст професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії

визначається професійними стандартами вчителів, узгодженими та прийнятими на рівні міністерств освіти штатів і територій.

У штаті Новий Південний Уельс зміст професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл визначається наступними стандартами, що відповідають трьом рівням акредитації: 1-й рівень – працевлаштування (англ. – Point of Employment); 2-й – професійна компетентність (англ. – Professional Competence); 3-й – професійні досягнення та професійне лідерство (англ. – Professional Accomplishment and Professional Leadership).

Інститут учителів Нового Південного Уельсу – це організація, яка здійснює ліцензування вчителів загальноосвітніх шкіл штату Новий Південний Уельс за вищезгаданими рівнями акредитації. Згідно з нормативно-правовою документацією Нового Південного Уельсу, всі бажаючі отримати роботу вчителя початкової чи середньої школи із 1 жовтня 2004 року повинні бути ліцензованими в Інституті вчителів за 1-м рівнем акредитації. Акредитація є також обов'язковою для тих учителів, які повертаються до роботи в школах Нового Південного Уельсу після п'яти чи більше років відсутності [3].

Професійні стандарти вчителів штату Новий Південний Уельс – це підґрунтя для вираження та підтримки різноманітних видів діяльності вчителів. Вони описують те, що вчителі повинні знати, розуміти і вміти, а також забезпечують напрямок та структуру вдосконалення підготовки, підтримки та розвитку вчителів [2]. Вони розроблені Інститутом вчителів Нового Південного Уельсу у співпраці з учителями штату й апробовані під час дослідження, проведеного в університеті Нової Англії та опубліковані в лютому 2005 року. Загалом близько 7000 учителів долучилися до розроблення та затвердження стандартів.

Отже, професійні стандарти вчителів штату Новий Південний Уельс відповідають основним етапам розвитку кар'єри вчителя і визначають зміст професійного розвитку вчителів цього штату, а також є необхідною основою для визначення знань, умінь, навичок і ставлення вчителів для підтримання та підвищення рівня кваліфікації. Зазначимо, що у цьому контексті термін «професійне навчання» є синонімом до терміну «професійний розвиток», що й підтверджує його важливість для кожного вчителя незалежно від досвіду викладання у школі.

У документах Інституту вчителів Нового Південного Уельсу зазначається, що термін «професійний розвиток» означає процес, спрямований на зміцнення бази знань, розвиток і формування вмінь і навичок, забезпечення ефективного викладання та навчання. Він дозволяє створювати та відновлювати навички, брати активну участь у розвитку кар'єри, а доступ до якісного професійного розвитку та участь у ньому триває впродовж усієї кар'єри вчителя [1].

Зупинимось докладніше на структурі професійних стандартів учителів штату Новий Південний Уельс, їхніх елементах, змістовому наповненні та характеристичі основних етапів професійного розвитку вчителя.

Структура професійних стандартів учителів (англ. – Framework of Professional Teaching Standards) складається з чотирьох основних етапів кар'єри вчителя:

- учитель-початківець;
- професійна компетентність;
- професійні досягнення;
- професійне лідерство.

До структури професійних стандартів учителів входять три сфери викладання:

- професійні знання;
- професійна практика;
- професійна посвята.

Також структура професійних стандартів учителів Нового Південного Уельсу включає сім елементів:

- вчителі знають свій предмет та методiku його викладання;
- педагоги знають своїх учнів і те, як вони навчаються;
- вчителі планують, оцінюють і звітують про ефективне навчання;
- педагоги ефективно спілкуються зі своїми учнями;
- вчителі створюють і підтримують безпечне й цікаве навчальне середовище за допомогою використання навичок управління класом;
- вчителі постійно поглиблюють свої професійні знання та удосконалюють практику;
- педагоги беруть активну участь у педагогічній діяльності та роботі в громаді.

Професійні стандарти вчителів Нового Південного Уельсу відображають чотири основні етапи кар'єри вчителя та є основою для ліцензування вчителів. Це такі етапи:

Учитель-початківець (англ. – Graduate Teacher). У Новому Південному Уельсі вчителі-початківці розпочинають кар'єру після проходження підготовки згідно із затвердженими програмами педагогічної освіти. Вони володіють необхідними знаннями, навичками, цінностями та ставленням для

планування та управління успішним навчанням учнів. Учителі мають необхідні знання для того, щоб залучатися до неперервного професійного навчання. Вони визначають потреби свого розвитку та шукають поради і підтримки колег. Вони мають великі очікування від себе як учнів-професіоналів і від навчання власних учнів. Їхня посвята учням і навчання відображається у бажанні підтримувати намагання учнів досягнути найкращих навчальних результатів. Їх характеризує наявність ентузіазму та міжособистісних навичок для того, щоб виконувати професійні обов'язки в школі та громаді, а також сприяти розвитку педагогічної професії загалом [2].

Професійна компетентність (англ. – Professional Competence). Професійно компетентні вчителі демонструють успішний досвід викладання. Вони успішно пройшли програму введення в професію та відповідають критеріям професійної компетентності. Вони ефективно контролюють, оцінюють і планують навчальний процес, уміють адаптувати навчальну програму відповідно до потреб окремих учнів і груп учнів у класі. Ці вчителі мають досвід ефективного та неперервного професійного навчання, працюють колегіально та в командах для того, щоб надалі вдосконалювати свою професійну практику. Учителі беруть на себе ініціативу у співпраці з іншими щодо визначення свої навчальних потреб, є ефективними членами шкільної організації та громади [2].

Професійні досягнення (англ. – Professional Accomplishment). Учителі третього рівня акредитації мають значні досягнення та є успішними практиками. Вони мають глибокі знання з педагогіки та з предмета викладання, обізнані з особливостями професійного навчання і налагодження діалогу, а також сприяють професійному навчання інших. Вони беруть участь у педагогічних дискусіях і диспутах, визнають свою роль у сприянні професійному розвитку інших, включаючи менторство вчителів-початківців. Ці вчителі є прихильниками професії та своєї школи. Вони ефективно спілкуються із різноманітними аудиторіями, професійно співпрацюють із громадськістю [2].

Професійне лідерство (англ. – Professional Leadership). Відповідно до цього рівня акредитації вчителі мають досвід визначної вчительської практики та сприяють покращенню якості викладання і навчання. Вони є відданими педагогами, які можуть висловити розуміння освіти своїм учням, спостерігачам, педагогам і ширшій спільноті. Вони можуть займати офіційні керівні посади у школі. Ця категорія вчителів володіє знаннями про останні досягнення у галузі педагогіки та може застосовувати ці досягнення у роботі з учнями. Вони мають відмінні навички спілкування та лідерські якості. Ці навички підтримуються принципами справедливості, співчуття та єдності. Вони визнають таланти інших людей і сприяють цим людям і заохочують їх розвивати свій потенціал. Учителі-лідери беруть участь у професійному навчанні, а також сприяють і підтримують потреби у професійному навчанні інших, зокрема програми введення в професію вчителів-початківців. Вони ефективно спілкуються зі громадськістю відносно підтримки розвитку школи та сприяння навчання учнів [2].

Сфери викладання визначають природу роботи

вчителя. *Професійні знання* – це сфера, яка охоплює знання і розуміння основних ідей, принципів і структури дисципліни, яку викладають педагоги. Вона охоплює знання та розуміння зв'язків з іншими предметами, а також інтеграцію у роботу принципу міждисциплінарного навчання. Це знання про можливості адаптації суті певної галузі наукового знання до шкільної навчальної програми. Знання предмета нерозривно пов'язані зі знаннями методики викладання цього предмета. Усі вчителі як початкової, так і середньої школи повинні знати свій предмет/дисципліну та методику його викладання. Ця сфера також включає глибокі знання характеристик учнів та їхнє розуміння викладання і навчання. До характеристик належать різноманітні соціальні, культурні, етичні, релігійні та особливі навчальні потреби учнів, їхній вплив на викладання та навчання. До цієї сфери входять знання різних підходів до навчання і того, які навички, зацікавлення та попередні знання учнів впливають на їхнє навчання. Крім цього, це охоплює знання характерних особливостей фізичного та розумового розвитку учнів. Обов'язкові компоненти педагогічної освіти також входять до цієї сфери. Це знання інформаційно-комунікаційних технологій; здатність застосовувати ефективні методики для навчання корінного населення та учнів із особливими навчальними потребами, учнів із неангломовних сімей, учнів із девіантною поведінкою; та навчання грамотності [4].

Професійна практика є тією сферою, що відображає особливості діяльності чи процесу викладання, а також знання та навички, отримані через досвід учителя. Вона передбачає наявність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного розроблення навчальних програм і належної організації, вибору, розроблення та використання матеріалів і ресурсів. Тут необхідні вміння ефективного спілкування з учнями, що охоплюють комплекс методів дослідження та навчальних стратегій, а також уміння використовувати низку засобів, видів діяльності та ресурсів з метою залучення учнів до навчання. Це також знання, навички й уміння, необхідні для передачі важливих понять і педагогічних зв'язків учням і сприяння їхньому емоційному та соціальному розвитку. Необхідність ефективного планування, оцінювання та звітування є також важливою для практики вчителя. Сюди належить уміння планувати навчальний процес, використовувати низку проміжних і підсумкових методик оцінювання та звітувати про результати навчання. В основі цього компоненту вчительської практики лежить встановлення формального та неформального зворотного зв'язку з учнями як засобу заохочення до навчання. У цій сфері важливим є також уміння вчителів створювати конструктивне навчальне середовище, в якому цінується та підтримується навчання. Таке середовище створюється значною мірою за допомогою управління різними ситуаціями та поведінкою у класі [4].

Під *професійною посвятою* розуміють наявність комплексу знань, умінь і навичок, необхідних учителям для критичного роздумування над своєю практикою, що супроводжується присвяченням власному розвитку. Основний компонент цієї сфери – це вміння активно розвиватися за допомогою потенціалу особистого та колегіального професій-

ного навчання, а також робити внесок у професійне об'єднання. Ця сфера також описує зв'язки вчителів із громадою. Вчителі не працюють в ізоляції, але радше цінують можливість активно спілкуватися із представниками своєї професії та шкільної спільноти. Вони розуміють та цінують важливість тісних зв'язків між школою, домом та спільнотою у соціальному та розумовому розвитку своїх учнів [4].

Розглянемо докладніше зміст аспектів першого та другого елемента стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл штату Новий Південний Уельс, що належить до сфери *професійних знань*.

Елемент 1. Учителі знають свій предмет та методику його викладання.

Аспект: знання змісту предмета. Учителі-початківці демонструють належні знання основних понять, способів пізнання і структури дисципліни. Вчителі на етапі професійної компетентності застосовують і використовують знання дисципліни через ефективні, змістовні види діяльності та програми. Педагоги відповідно до стандарту професійних досягнень демонструють ґрунтовні знання дисципліни та діляться ними із іншими вчителями з метою розроблення типових змістовних видів діяльності та програм. А вчителі на етапі професійного лідерства ініціюють чи керують розробленням політики, програм і процесів, які сприяють навчанню, використовуючи ґрунтовні знання з дисципліни викладання.

Аспект: знання методики викладання. Учителі-початківці демонструють науково обґрунтовані знання методики викладання дисципліни. Педагоги на етапі професійної компетентності застосовують науково-обґрунтовані, практичні та теоретичні знання методики викладання дисципліни відповідно до навчальних потреб учнів. У наступних етапах професійного розвитку – професійні досягнення та професійне лідерство – вчителі консультують колег, щоб упевнитися в тому, що шкільні програми та навчальні стратегії є педагогічно переконливими та науково обґрунтованими (професійні досягнення), а також ініціюють чи керують розробленням педагогічно переконливої, науково обґрунтованої та ефективно політики, програм і процесів (професійне лідерство).

Аспект: знання вимог навчальної програми штату Новий Південний Уельс. Учителі-початківці розробляють і впроваджують плани уроків згідно з документами про навчальний процес штату Новий Південний Уельс та іншими програмними вимогами Акту про освіту. Учителі на етапі професійної компетентності розробляють і впроваджують навчальні плани відповідно до контексту, базуючись на документах штату Новий Південний Уельс про навчальний процес та інших програмних вимогах Акту про освіту. Відповідно до стандарту «професійні досягнення» вчителі допомагають і дають поради щодо впровадження відповідних до контексту, високоякісних навчальних програм і видів діяльності, базуючись на досконалому знанні документів про навчальний процес штату Новий Південний Уельс чи інших програмних вимог Акту про освіту. Вчителі стандарту «професійне лідерство» оцінюють існуючі навчальні програми та керують їхнім подальшим розробленням, базуючись на досконалому знанні документів про навчальний про-

цес штату Новий Південний Уельс чи інших програмних вимог Акту про освіту.

Аспект: знання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у наступних сферах. Учителі-початківці демонструють сучасні знання та вміння використовувати базові операційні навички інформаційних технологій, оцінювання програмного забезпечення, ефективного використання Інтернету та педагогічні навички для управління класом. Учителі на етапі професійної компетентності застосовують вищевказані сучасні знання та навички використання ІКТ у класі для отримання навчальних результатів. Учителі відповідно до стандарту «професійні досягнення» демонструють та діляться навичками використання ІКТ у класі для отримання навчальних результатів. А вчителі стандарту «професійне лідерство» ініціюють чи керують упровадженням політики чи процесів із метою інтеграції ІКТ у навчальне середовище.

Елемент 2. Педагоги знають своїх учнів і те, як вони навчаються.

Аспект: знання і повага до різноманітних соціальних, культурних, етичних і релігійних відмінностей учнів та впливу цих чинників на навчання. Учителі-початківці демонструють знання, повагу та розуміння соціальних, етичних, культурних і релігійних відмінностей учнів і як ці чинники можуть вплинути на навчання. Вчителі на етапі професійної компетентності використовують знання про чинники соціальних, етичних, культурних і релігійних відмінностей для задоволення навчальних потреб усіх учнів. Педагоги на наступному етапі професійного розвитку проявляють і діляться теоретичними і практичними знаннями про вплив соціальних, етичних, культурних і релігійних чинників із метою задоволення навчальних потреб усіх учнів. Учителі на найвищому етапі професійного розвитку використовують ґрунтовні знання про відмінність учнів із метою розроблення ефективної і практичної політики, програм і навчальних стратегій, що звертаються до соціальних, етичних, культурних і релігійних відмінностей учнів.

Аспект: знання фізичних, соціальних і розумових особливостей розвитку вікових груп учнів. Відповідно до цього аспекту передбачається, що вчителі-початківці демонструватимуть знання типових етапів фізичного, соціального та розумового розвитку учнів, а також обізнаність зі специфікою роботи з дітьми з особливими потребами. Учителі ж на етапі професійної компетентності застосовують ці знання та обізнаність із винятками. Педагоги відповідно до стандарту «професійні досягнення» демонструють та діляться теоретичними й практичними знаннями про типові етапи фізичного, соціального та розумового розвитку учнів, а також обізнаністю із винятками до загальних характеристик. Педагоги стандарту «професійне лідерство» контролюють та оцінюють процес викладання та навчання, використовуючи ґрунтовні знання та обізнаність із даного аспекту.

Аспект: знання різноманітних підходів учнів до навчання. Учителі-початківці демонструють знання різноманітних підходів учнів до навчання. На наступному етапі професійного розвитку педагога застосовують практичні та теоретичні знання і розуміння різноманітних підходів до навчання з метою

підвищення результатів учнів. Педагоги стандарту «професійні досягнення» діляться практичними та теоретичними знаннями щодо різноманітних підходів до навчання з метою покращення навчальних результатів. На наступному етапі професійного розвитку вчителі оцінюють і контролюють процеси викладання і навчання, використовуючи ґрунтовні знання різноманітних підходів до навчання з метою покращення навчальних результатів учнів.

Аспект: знання як навички, інтереси та попередні досягнення учнів впливають на навчання. Учителі-початківці демонструють знання та розуміння цього аспекту. Вчителі на етапі професійної компетентності використовують знання та розуміння даного аспекту. На наступному етапі професійного розвитку педагога сприяють поширенню знань та розумінню навичок, інтересів і попередніх досягнень учнів, а також впливу цих чинників на навчання. Педагоги етапу «професійне лідерство» оцінюють і контролюють процеси викладання та навчання, використовуючи ґрунтовні знання про цінність і важливість навичок, інтересів і попередніх досягнень учнів.

Аспект: знання стратегій викладання відповідно до потреб учнів. Учителі-початківці демонструють знання та розуміння особливих стратегій навчання учнів-представників корінного населення та жителів островів протоки Торреса, учнів із особливими навчальними потребами, учнів неангломовного походження та учнів із девіантною поведінкою, а також демонструють знання низки стратегій навчання грамотності, що відповідають потребам вищевказаних груп учнів. Педагоги на етапі професійної компетентності демонструють здатність застосовувати ефективні стратегії навчання цих учнів і застосовують низку стратегій навчання грамотності, що відповідають їхнім потребам. На наступному етапі професійного розвитку, вчителі відповідно надають колегам кваліфіковані поради та підтримку у розробленні ефективних стратегій навчання цих груп учнів, а також у впровадженні низки стратегій навчання грамотності, що відповідають потребам цих учнів. Учителі етапу «професійне лідерство» належним чином оцінюють і контролюють упровадження ефективної політики та процесів навчання вищевказаних груп учнів. Крім цього, вони оцінюють і контролюють упровадження ефективних стратегій навчання грамотності відповідно до потреб учнів.

Висновки. Зміст професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл штату Новий Південний Уельс визначається стандартами професійного розвитку педагогів, що охоплюють основні знання, вміння, навички та ставлення, що забезпечують напрямок та структуру вдосконалення підготовки і підтримки розвитку вчителів штату.

До напрямків подальших досліджень належить вивчення форм і методів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії.

Література

1. Continuing Professional Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nswteachers.nsw.edu.au/Continuing-Professional-Development>
2. Main Professional Teaching Standards [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nswteachers.nsw.edu.au/Main-Professional-Teaching-Standards>
3. New South Wales Institute of Teachers [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nswteachers.nsw.edu.au>
4. Professional Teaching Standards. pdf [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nswteachers.nsw.edu.au/Main-Professional-Teaching-Standards/nsw-professional-teaching-standards>